

I. N. D.

Disertatio Academica

De

*VOTO IN GENERE, ET SPECIATIM
DE VOTO TEMERARIO,*

Quam

Conf. Ampl. Fac. Philos. in Reg. Acad. Aboënsi,

PRÆSIDE

Mag. JOHANNE BILMARK,

Hist. ac Philos. Pract. Professore Reg. & Ord.

nec non

Facultatis Philos. b. t. Decano,

PRO GRADU

Publico Examini subicit

HENRICUS WEGELIUS, Es. F.

Ostrobotniensis,

In Auditorio Minori die XX Junii A. MDCCXCIV,

Horis ante meridiem solitis.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS,

VIRO Plurimum Reverendo atque Præclarissimo,

Domino Magistro,

ESAIÆ WEGELIO,

*Sacellano Ecclesiæ, quæ Deo in Wörâ colligitur,
vigilantissimo,*

Parenti Optimo,

*B*eneficia inde ab ipsis incunabulis a Te, PARENS OPTIME, in me collata, tot tantaque fuerunt, ut Tuas sepe facultates, meam vero exspectationem semper excederent; non potui itaque, quin Dissertationem hanc meam Gradualement in pignus pietatis, numquam intermoritura, Tibi offerrem, quam ut benigne suscipias, humillime oro atque obtestor. Ego autem numquam intermittam, Deum O. M. assiduis fatigare precibus, velit Tibi longam ac tranquillam concedere vitam, ut votis Ecclesiæ & nostrum, qui Tui sumus, diutissime sufficias. Ad cineres usque permaneo

Parentis Optimi

*obedientissimus filius,
HENRICUS WEGELIUS.*

§. I.

Sicut promissio, definientibus Philosophis, est declaratio voluntatis nostræ de quodam alteri præstando, conjuncta cum translatione in eum juris, exigendi a se ejus præstationem; ita *Votum* est promissio alicujus rei faciendæ vel non faciendæ, Deo cum speciali obligatione facta; quale votum CICERO describit per *Sponsionem, qua Deo obligamur* (a). Originem votorum quærendam esse existimamus in communi illa hominum opinione, quod quicquid boni alteri fecerint, id non possit non ei esse acceptum, sive felicitatem ejus ita augeamus, sive animum saltem ei addictum ista declaratione testemur; qui quidem actus inter homines primum obtinens, ad Deum postea in spem auxilium & gratiam suam in rebus præcipue momentosis obtinendi, fuit translatus. Imo familiarem hominibus hanc fuisse persuasionem, ex votorum colligi potest antiquitate, exemplis eorum in vetustissima Historia tam Sacra, quam profana, passim occurrentibus. De Patriarcha enim Jacobo legimus, eum, quum per somnium vidisset angelos Dei ex caelo in terram descendentes, & hinc rursus adscendentes, Deo vovisse, se Deo, sibi propitio, templum in isto loco ædificaturum, ac decimas de omnibus bonis suis Ei daturum (b). Qualem quoque inter paganos obtinuisse morem, unico in re plana probas-

Ne sufficiat exemplo. *Furium* CAMILLUM, inclytum Romanorum Ducem, Vejos bello persecuturum, solenne votum tale concepisit, memoriae prodit LIVIUS: *Tuo ductu, inquit, Pythice Apollo, tuoque numine instinctus, pergo ad delendam urbem Vejos, tibiue hinc decimam partem praeda voveo* &c. (c).

(a) *In libro de Legibus Cap. XVI.* (b) *Gen. Cap. XXVIII: v. 32.* (c) *Vid. Histor. Libr. V. Cap. XXI.*

§. II.

Quicquid aliis promittere solent homines, id vel opes vel actiones eorum concernit, in utilitatem, felicitatem vel saltem delectationem promissarii tendentes, illas quidem in dominio, has autem in potestate & arbitrio promittentis positas; quæ quidem observatio, quatenus res seu opes in censum veniunt, an votis Deo factis, recte possit applicari, multi dubitant, imo non pauci negant, quum res omnes, vi creationis ac conservationis, Divino subint dominio, hominibus nulla habentibus bona, quæ ceu propria Summo Monarchæ offerrent, & quæ proinde objectum votorum constituerent. Si enim administrator domino suum reddat peculium, specialem huius non meretur gratiam; pari modo qui Deo quidquam ex bonis sibi concessis promittit, voti sui se propterea compotem futurum sperare non potest: unde porro concludunt, actiones morales esse solas, quas Summo Numini vovere possit homo. Enimvero quamvis Deus, utpote sibi sufficientissimus, donis suis, quæ nobis administranda gratiosissime concessit, non indigeat, nec summa sua ab his oblatiis dependeat perfectio; merito tamen præsumere licet, gratum ei futurum, si speciali nos interdum obligemus modo, partem bonorum ita collocare, ut E-
jus

✻   )   5   (✻

jus gloriam & aliorum felicitatem ita quasi ex debito promoveamus; & hoc quidem intuitu nihil impedit, quominus certa Deo voveamus bona. Quod ad actiones nostras morales attinet, quisque facile concedet, Deum nec eis magis, quam bonis nostris, opus habere, nec facultatem tales præstandi originaliter nobis esse propriam, sed hanc pro Divino habendam munere; adeoque ex pari cum citatis modo Philosophis ratione esse admittendum, nec actiones morales idoneum constituere votorum objectum; quod sicut ineptum foret statuere, ita tutissimum videtur adferere, bona non minus, quam actiones nostras morales pro diversa circumstantiarum ratione Deo voveri ab hominibus posse.

§. III.

Quicquid autem sit, præcipuum tamen votorum objectum constituunt actiones nostræ morales, seu ut Poëta monet: offerenda Deo *Compositum jus, fasque animo, sanctosque recessus - - - Mentis, & incoctum generoso pectus honesto* (a). Actiones autem triplicis sunt generis, bonæ videlicet, malæ & indifferentes, seu tales quæ ex sua natura nec bonæ sunt, nec malæ, sed pro circumstantiarum ratione ad hanc vel illam referuntur classem. Quamvis vero ad bonas præstandas actiones homo generatim & absolute obligetur, potest tamen adhuc voto, velut novo eodemque fortissimo motivo, se coram Deo peculiariter obstringere ad certas actiones accuratius peragendas, imo ad tales, quæ quodam fortunarum suarum dispendio constent. De cætero quum singulæ actiones bonæ non sint ejusdem vel utilitatis vel necessitatis, & circa unius ejusdemque actionis moralitatem rite æstimandam, personarum, temporis, locique consideratio multum sæpe momenti habeat; nihil omnino impedit, quominus quis ad eam præ-

cipue actionem se obliget, quam animo in Deum gratissimo declarando maxime idoneam judicaverit; quo quidem intuitu votorum nuncupatio ac præstatio partem cultus Divini, non quidem lege vel naturali vel positiva præcepti, attamen permisi, constituit (b). Propter successum autem malarum actionum, quas quis forte meditatur, votum Deo nuncupare absonum plane foret, quum Deus, Ens sanctissimum, omnem abominetur iniquitatem. An sani, quæso, hominis votum fuit Galliæ Regis, Ludovici XI, opulentiorum civium bonis temere inhiantis, & b. Virgini MARIE, quam ceu præcipuum venerabatur numen, partem prædæ, quam arriperet, promittentis? Attamen quum per allatam voti definitionem hoc etiam ad non faciendâ extendatur, non diffitendum, quin *mala* actiones certo modo esse possint voti objectum, scilicet si quis nuncupato voto se obstringat ad abstinentiam a malo quodam hætenus placito, sed cujus noxam fuit expertus, *Indifferentes* denique actiones, sensu a nobis allato sumtæ, minoris sunt momenti, quam ut earum præstationem voto obsignare conveniret, & qui contrariam fovent sententiam, indifferentes actiones ad bonarum classem referunt; supponunt enim, eas acceptandi gratas & acceptas futuras.

(a) Vid. *Persii Satyr.* II: 74, 75. (b) Vid. *Lev. XXVII & Num. XXX.*

§. IV.

Sicut promissio, & quod hujus est species, votum considerari potest ut actus quidam reciprocus inter promittentem & promissarium; ita si actus iste erit ratus, ab hujus parte requiritur acceptatio. Si hoc postulatum forte cuiquam videatur superfluum, quum quilibet acceptare præ-

præsumatur, quicquid ei vel commodum vel oblectamentum adferat, sciendum est, hoc utrumque non ex mente promittentis, sed promissarii, esse æstimandum, nec pares utriusque personæ de voti objecto semper esse sententias, ideoque vel declaratam requiri acceptationem, vel saltem præsumtionem huic analogam. Quærat autem forte quispiam: quo constet indicio, Deum acceptare votum sibi factum? Respondeo: Deum hoc non declarasse, nec qualitatem objecti sibi placituri revelasse, eum tamen votum accepturum certo nos persuasos esse posse, si per ejus præstationem Dei gloria aut hominum felicitas reapse promoveatur. Quamvis vero vota hæc Deo sint grata, ac proinde ab Eo acceptentur; nemo tamen sibi persuadeat, Deum per ea in commodum a nobis expetitur obligari; quin potius firmiter credamus, nos a Deo sive donis sive factis nostris nihil quidquam promereri. Interim, quum Deus in genere saltem cultum suum nobis præceperit, modum autem & specialia reverentiæ suæ signa nostro reliquerit arbitrio; facile patet, Deo recte aliquid non quidem sub opinione meriti, sed gratitudinis declarandæ, honoris testandi, imo pravorum habituum vel peccatorum vitandorum causa voveri (a), & votum qua tale ab ipso acceptari.

(a) Vid. *J. S. de NEUMANN Commentat. de pactis & contractibus Principum* p. 14, §. XIV.

§. V.

Circa generalem hanc de votis disquisitionem quæri adhuc potest: An vota sint obligatoria? Cujus quidem quæstionis non is esse potest sensus: An homines ad vota nuncupanda sint obligati? id quod neminem adfirmaturum crediderim, habita imprimis præceptorum Legis Na-
tura-

turalis ratione; imo quamvis vota pro parte cultus Dei publici reputentur, nec Legibus tamen positivis præcipiuntur, in classem proinde institutorum humanorum referenda. Proposita igitur quæstio huc redit: An quis ad præstandum votum, a se libere ac maturo iudicio factum, valide obligetur? Quod adfirmamus, modo nullum ipsi voto adhæreat vitium. Imprimis videndum, ne priori ac fortiori obligationi, quæ voventi incumbit, per posterius votum quid derogetur, neve cavillationibus ac prævaricationibus lata pandatur porta. Cum enim promissionum nostrarum, aliis hominibus factarum, sancta esse debeat fides ac præstatio; ad vota præstanda eo magis sumus obstricti, quod ea Deo, consensum dictorum & factorum postulanti, præstentur, eaque nuncupentur intentione, ut animum gratum devotumque Ei ita probemus. Adeoque hallucinantur, quotquot obligationem vota præstandi, ex sola arcescendam esse revelatione putent (a). Si quid autem vitii voto suo, quamvis sollemniter & sub iurisdictioni religione concepto, adhærere intelligat vovens, idem eo minus præstare tenetur, quod pacta etiam in se illicita, utut iuramento confirmata, non sint valida, ut solide demonstrant Philosophi; ac proinde nec votum, actus utique religiosus, in vinculum quoddam iniquitatis unquam transformabitur.

(a) Vid. GLAFFEX *in Libro Recht der Vernunft* p. 442.

§. VI.

Vocabulo *temerarii* varias a Scriptoribus Latinis tribui notiones, in confesso est, nonnullis per *temerarium* indignantibus, quod sine certo fine fit, quem tamen significatum minus genuinum esse existimamus. Quum enim

finis

finis sit id, propter quod ut existat, causa agit efficiens, seu quod actionis cujusdam est motivum, *temerarius*, qui arduis saepenumero occupatur negotiis, sine motivis, ex sola animi levitate, ageret; quam vero admittere conclusionem, ego non aulam, satis persuasus, quod nullus homo, dum sapit, sine motivo quodam, sive de cætero ratio vel adfectus illud ei suggessit, agat. Ponamus enim quempiam manifesto sese obijcere periculo: profecto talis temerarius animo suo spem concepit, vel illud fortiter depellendi, vel, si successu careat eventus, sua saltem actione, quam pauci imitabuntur, insignem ardui conatus gloriam obtinendi. *Temerarium* igitur, habita vocis indole, qua *provisui* opponitur, potius dixerim, quicquid suscipitur sine debita consideratione vel præsentium circumstantiarum, vel casuum eventu possibilium, horumque effectuum. Hinc illud *Votum* censetur *temerarium*, quod magis ex vehementi adfectu, quam ex prævia factum est deliberatione. Quod ad talis voti moralitatem attinet, tantum abest, ut illud Deo placeat, adeoque ab Eo acceptetur, ut Divina potius eodem lædatur majestas, quam temerarius secum non expendat veram voti sui indolem, an illud præceptis Dei conveniat, vel forte si idem, prout conceptum fuit, stricte exsequatur, in Deum vel alios homines evadat injurius. Apud temerarium enim in censum non venit, quid Deus præcepit, sed quid ipse promisit, adeoque Legem Divinam suo subordinat beneplacito; quo vix quidquam cogitari potest ineptius. Quocirca adhuc erit observandum, voti temerarii invaliditatem non esse arcessendam ex mera temeritate, ceu homines communiter opinantur, sed exinde, quod illud aliunde sit vitiosum; ratione scilicet materiæ vel rei, cujus præstatio vovetur, cum id, quod ita vovetur, aut in se aut saltem respectu incidentium circumstantiarum sit adeo ma-

lum, ut præstari absque peccato non possit, voti etiam impletioni obstante alia priore ac fortiore obligatione a Deo imposita, & illi, ad quam quis semet ipsum obstrinxit, prævalente.

§. VII.

Votorum alius aliusque generis varia tam apud Sacros, quam profanos Scriptores occurrunt exempla, quorum quædam ad *temerariorum* classem ex nostra opinione referenda, pro instituti ratione breviter examinabimus. Celebre imprimis & valde vexatum est votum Ducis Israëlitarum JEPHTHÆ, qui irruptionem Ammonitarum in suam patriam repressurus, in moliminum suorum felicem successum Deo vovit, se, si victoriam ab hostibus reportaret, Ei holocaustum immolaturum, quicquid sibi reverenti primum e domo sua occurreret; factum autem legimus, ut filia JEPHTHÆ, unica sua proles, nunciato Patris adventu, gratulabunda in occursum suum properaret (a); quam proinde an Pater, voti damnatus, vel immolaverit, vel ex libi vitæ dicatam ministerio sacrorum in Templo devoverit, anceps inter eruditos est controversia, quorum qui priorem tuentur sententiam, verbis Sacri Historici presse inhærent (b), aliis insuper adjicientibus, haud improbabile videri, Jephtham, in latronum consortio inde a pueritia versatum, filiam suam immolasse (c); pro quibus posteriorem defendentes opinionem, de tanto mitius censent Heroë, quam ut eum omnis non modo adfectus paterni, sed etiam humanitatis sensum exuisse, sibi persuadere paterentur (d). Nos, missis, quæ in utramque partem adferri solent, rationibus, existimamus votum hoc vel illo impletum modo, in filiam præsertim injuriosissimum, ac proinde ab Optimo & Sanctissimo Numine non fuisse acceptatum. Pretium voti ex mente Jephthæ esset primum animal sibi victori e domo sua occurrens; quodnam autem

tem

tem & quale hoc futurum esset, praevidere non potuit. Fac igitur animal, quale immolare nefas fuit, ex. gr. equum, suum aut canem ei primum obviam venisse, an idem immolare debuisset? Profecto fingere non licet, Jephtham praeceptorum Divinorum adeo fuisse immemorem, ut Deum, Cui gratum probare vellet animal, isto offenderet sacrilegio. Imo praevia vel tantilla deliberatione cogitare debuisset, accidere posse, quod revera accidit, hominem scilicet sibi forte occursum; quem immolare eo majus fuit facinus, quod Deus legem Naturali, quam Positiva, omnem aliorum laesionem, imprimis *ἀνδρωποδολαν* severissime prohibuisset. Nec voto Jephthae temeritatis eluitur macula, posito, quod filiam non quidem immolaverit, sed eam tamen caelibatui mancipatam cultui sacrorum consecraverit, quum nec talis instituti in Gente Hebraea ullum existeret praeceptum, & filia hanc conditionem impotentius, quae indoles est puellarum nubium, quam ipsam ferret mortem. Quicquid sit, sensit ipse Jephtha temeritatem sui voti, attamen pro ea, qua laborabat, moralitatis actionum suarum ignorantia, votum quodvis, Deo factum, strictissime esse servandum putavit; quamvis idem sine gravissimo praestari non posset facinore (e). Allato jam exemplo inter alia geminum est votum AGAMEMNONIS, Mycenarum Regis, filiam IPHIGENIAM ad placandum Numen sollemniter immolantis, ceu Graeci tradunt Scriptores (f).

- (a) Vid. *Judic* Cap. XI. (b) Hinc b. LUTHERUS in glossa: *Man will, er habe sie nicht geoffert, aber der Text stehet klar da.* (c) Vid. *Joh. D. MICHAELIS Mosaische Recht III Theil. p. m. 18. seq.* (d) Vid. praeter alios Rev. BENZELII *Disserat. de Voto Jephthae incruento.* (e) Si moralitatem voti Jephthae secum probe expendisset HIERONYMUS, ac quantus Ecclesiae Doctor, in
Epi.

Epistola ad Julianum forte non adseruisset, Jephtham, quod Virginem filiam obtulisset, in Sanctorum enunciatione ab Apostolo PAULO esse positum, procul enim dubio Apostolus Hebr. XI: 32. non respicit præstationem voti Jephthæ, sed Zelum, fiducia Divini auxilii nixum, quo animatus Ammonitas, Dei & suos hostes, fuit aggressus (f). Sunt, qui existiment, Historiam filia Jephthæ a Scriptoribus Græcis applicatam fuisse Iphigeniæ, Agamemnonis filia, Iphigeniam dictam fuisse velut Jephthigeniam, quod in Sisimis incolæ sacrificium facere consueverint in honorem puellæ, vid. *Epiphan. Hæres. LXXVIII*; cui opinioni aliquid roboris inde accedit, quod Jephtha & Agamemnon fuerint æquales ac celebratissimi sua ætate Heroës.

§. VIII.

Votis temerariis forte non immerito annumeratur *Matrimonium* sic dictum *Virgineum*, quo futuri conjuges ad continuam a cohabitatione conjugali abstinentiam & modestam in occulto matrimonii dissimulationem voto se obstringunt. Vix sibi persuaderet quispiam, tantam fuisse quorundam hominum animi levitatem, ut qui in institutum quoddam consenserunt, a fine tamen, per hoc obtinendo, se averterent, nec eum promoverent, sed quantum in se, disturbarent, nisi varia malefanam hanc vivendi rationem probarent exempla, imprimis *Matrimonium Virgineum*, inter personas, præsertim illustres, superioribus seculis non insolitum. *Temerarium* autem esse votum hoc virgineum, vel inde patet, quod conjuges præsumtæ cuidam sanctitati tantum tribuerint, ut non considerarent vel finem, propter quem Deus matrimonium instituit, vel an pares essent continentia, sibi ipsis injunctæ, in statu conjugali perpetim servandæ, vel denique manifestum periculum, in variarum tentationum ba-

rathrum per suam vanitatem incidendi. Est quidem, ut noto dicitur versiculo, *Virtus a placitis abstinuisse bonis*; quo tamen non usus voluptatum innoxiarum, sed earum intemperies, sensualem tantummodo intendens oblectationem, reprehenditur. Et quis spondere aufit, quin conjuges Virginales illicito modo, ferente ita occasione & sollicitantibus naturæ stimulis, æstuantes suas expleverint passionibus? Si cujus igitur tenera adeo esset conscientia, ut crederet, se actibus conjugalibus intra matrimonium pollui, melius sibi consulere, si a matrimonio abstineat, quam si in hunc statum temerario se conjiciat modo.

§. IX.

Antequam finem huic imponimus disquisitioni, explicuisse juvat casum, ad meras fictiones certe non referendum. Generosus quidam, valde opulentus, prolem habet unicam duntaxat filiam, quæ cum animum ad hominem, loco & ordine longe inferiorem, adjecisset, eidem nubere statuit; quod ubi Pater cognovit, vehementi accensus ira, jurejurando adjecto vover, se filia, si istas consummaret nuptias, ne teruncium quidem in dotem unquam daturum. Nubit tamen dilecto proco filia; quod cum fecisset, Pater sæpenumero prædictum illud votum, idque more sollemni iterat renovatque, insuper adseverans, se nunquam filia, aut cuivis ad eam pertinenti, quidquam de bonis suis largiturum. - - Nemo quidem negaverit, filiam hanc, etiam si quæ fuerint mariti merita, patrem suum gravissime afflixisse, in familiam introducendo, atque in consortium speratæ hereditatis admittendo eum, quem Pater ferre non posset; quamobrem nemo mirabitur, si pater, cujus justum dolorem & infecutas minas contemserat filia, eam in deteriore detrunderet conditionem, quam cui nascendi fors eam destinaverat. Nihilominus hoc Patris votum fuit temerarium,

utpote nec in Dei gloriam, nec in alicujus felicitatem, sed in filia & ex ea nalciturorum liberorum certam perniciem factum, quod proinde præstare Pater, nisi plane immemor imbecillitatis humanæ ac præcepti Legis Naturalis: quod mala malis non sint pensanda, haud potuit. Insuper nec iteratum votum, nec jusjurandum eidem adjectum, ad præstationem voti, utpote in se temerarii & perquam iniqui, obstringere potuit patrem, acerbitati animi sui obsequentem; immoto manente Moralistarum canone: *quod male juratur, pejus servatur*. Graviter omnino peccavit filia hæc sua in Patrem inobedientia & contumacia, non reprehensionem tantum, sed pœnam etiam propterea promerens; attamen vix minus peccavit Pater sua in filiam *aisogryla* ad incitatas illam redigens. Denique si forte excusandum, quod Pater in filiam graviter animadverterit, censuram tamen ob suam meretur temeritatem, & quod pœnam ad innoxios suos nepotes extenderit, miseria & squalore hos contabescere permittens; præsertim quum nesciret, annon hi, matris suæ calamitate commoti, vitam suam ita instituerent, ut omnibus constaret, eos esse furculos, generosa stirpe paterna non indignos.

S. D. G.

